

on täydellinen yhteistoiminta, ja itse asiassa eniten siinä mielessä, että malli on kankaan vasalli, toisin sanoen kangas määrää muodin.

Väite tuntuu yllättävältä, mutta niin asia on silloin, kun ajatellaan muotia yksityiskohtaisena joka hetki vaihtuvana, vaikka tietenkin muoti yleislinjoiltaan on melkoisen itsenäinen ja jossakin määrin määrää silloin myöskin kankaiden valintaa, niin että nyt ovat sen- ja senlaatuiset kankaat muodissa. Mutta yksityisen puvun kannalta on ehdottomasti kangas numero ykkönen ja malli on sovellettava sen mukaan.

Tämän hetken kangasmuoti tulee ehdottomasti Englannista, kuten yleensä ennenkin. Pariisi on antanut muodin suunta- viivoista ensimmäisen käskyn, Lontoo antaa kankaista sen mukaan toisen käskyn, Pariisi taas kolmannen käskyn ja niin edelleen. En tarkoita tällä, etteikö muissakin maissa kuin Englannissa valmistettaisi kauniita ja muotiin sopivia kankaita, mutta monien dominioniensa kautta, joissa laajasuuntainen lammasta ja muu vastaavanlainen talous kukoistaa, on Englanti ilman muuta muodostunut Euroopan kangasmuodin määrääjäksi.

Sodan jälkeen on villa päässyt taas kukoistukseensa Englannissa, tosin ei varsin laajassa mittakaavassa toistaiseksi, mutta alkuun on kumminkin päästy. Irlantilaiset kotikutoiset kankaat, jotka ovat yhtä innoittavia kuin 200 vuotta sitten, ovat eturintamassa, samoin kaikki muut kuolemattomasta mustasta villasta valkoiseen lampaanvillaan saakka. Vaikkakin laatuja on raaka-ainepulan vuoksi harvoja, ovat ne sitä herkullisempia, voisipa uskoa kudontataidon nuketuaan sodan ajan kehittyneen.

Arkipuvuissa nähdään enimmäkseen villaisia laatuja, mikä rajoittaa huomattavasti mallin valitsemista niihin. Musta ja valkea yksinään tai yhdessä ovat highest fashion, mutta niiden rinnalla on kaikenlainen väri-ilo muistuttamassa sodan päättymisestä. Mitään penseitä tai hillittyjä kuvioituksia tai väriyhdistelmiä ei suosita, kangasmuoti on rohkeata, yhtä rohkeata kuin nykyisten iltapukujen mallit.

Niin, ollapa vain Suomessakin noita paksuja villakankaita, vaikkapa vanhanaikaisiakin!

Emännille

Pikkujoulukakku.

3 kupp. jauhoja
2 » maitoa
2 tl. leivinpulveria tai hiivaa sakariinia.
Päälle: ½ kupp. voisulaa
½ » sokeria
1 » kaurasuur.

Jauhot, leivinpulveri, sakariini ja maito sekoitetaan taikinaksi ja pannaan voideltuun vuokaan, päälle pannaan seos voisulasta, sokerista ja kaurasuurimoista. Paistetaan kauniin keltaiseksi.

Toscat.

150 g voita
1 kupp. sokeria
3 » kaurasuur.

Voi ja sokeri vaahdoksi, joukkoon sekoitetaan kevyesti kauraryynit. Pienet leivosvuokat voidellaan ja jauhetaan ja taikinaa pannaan niihin. Paistetaan hyvässä lämmössä. (Vaikeita irroittaa vuoista, hyvä antaa hetken jäähtyä.) Erittäin herkullisia.

Maijan keksit.

50 g voita ½ dl maitoa
½ dl. sokeria 1 ½ » vehnäjä.
1 » perunaj. ½ tl leivinpulv.

Voi ja sokeri vaahdoksi. Joukkoon perunajauhot ja maito. Pienen määrään vehnäjäuhoja sekoitetaan leivin jauhe, loput jauhot lisätään. Taikina sekoitetaan hyvin, kaaviloidaan ohueksi, pistellään ja pyöreällä muotilla otetaan kakkuja, jotka paistetaan vaaleiksi.

Muffins I.

4 dl jauhoja 2 dl maitoa
2 tl leivinpulv. 2 rkl sulatettua margariinia
2 rkl sokeria 1 muna.

Jauhot, sokeri ja leivinpulveri sekoitetaan; muna ja sokeri vatkataan ja lisätään taikinaan, lopuksi jäädytetty, sulatettu margariini. Pienet voidellut vuokat täytetään tällä taikinalla. Paistetaan hyvässä lämmössä n. 12 min.

Muffins II.

2 munaa 2 tl leivinpulv.
1 lasi maitoa vähän sitroonaesanssia
2 rkl voisulaa vehnäjäuhoja

1 ½ » sokeria
Kaikki ainekset sekoitetaan hyvin. Paistetaan pienissä, voidelluissa vuoissa.

Peltiparkakku.

7 ½ dl piimää
6 » sokerijuurikassiirappia
2 tl mausteita
½ dl sokeria
vähän sakariinia
3 tl soodaa
n 1 ½ l vehnäjä.

Kaikki ainekset sekoitetaan piimään yllä luetellussa järjestyksessä, sooda jauhoihin sekoitettuna. Paistetaan voidellussa ja korppujauhoitetussa uunipannussa. Paistettuna leikataan neliöiksi.

Joululimppu.

Lämmintä vettä, leipäkannikoita suolaa anista tai kumiinoita hiivaa sokerijuurikassiirappia ruisjauhoja vehnäjäuhoja.

Kannikat liotetaan vedessä, lisätään hiiva, joka on hierottu suolan kanssa ja mausteet sekä jauhot. Taikina alustetaan hyvin, pannaan kohoamaan, leivotaan limpuiksi. Paistetaan hyvässä uunilämmössä.

Pikkujouluksi valmistamme maksapihviä!

Maksapihviä ilman maksaa.

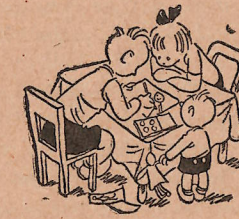
Raaka peruna jauhetaan myllyssä, joukkoon sekoitetaan vähän verta, jauhettua sipulia, pippuria, suolaa ja vähän vehnäjäuhoja. Asetetaan pieniä nokareita pannulle ja paistetaan ruskeaksi. Reunat saavat olla vähän epätasaisia.

Tarjotaan keitettyjen perunoiden ja juureksien kanssa.

Mannapuuroherkku.

Kylmä mannapuuro leikataan viipaleiksi. Korppujauhoihin sekoitetaan vähän sokeria. Puuroviipaleet kieritellään korppujauhoissa, paistetaan ja tarjotaan lämpimänä hillon kanssa.

Lapsille

Poika ja prinsessa

Olipa kerran peikko, jolla oli kolme poikaa. Pojat olivat kovin kilttejä, mutta he eivät halunneet olla peikon luona. Silloin muutti peikko isoimman pojan kotkaksi, joka sai asua korkeimman vuoren huipulla. Toisen pojan peikko muutti valaskalaksi, ja se sai asua meressä. Mutta kun peikon piti muuttaa pieninkin poika, olikin tämä hävinnyt. Poika oli paennut metsään, missä hän kulki ja kulki aina vain eteenpäin.

Matkalla poika kohtasi kaksi jättiläistä. Ensin hän pelästyi, mutta sitten viittasivat jättiläiset hänelle.

— Kuulehan, tahdotko auttaa meitä, sanoi toinen jättiläisistä.

— Kuinka voisin minä, joka olen näin pieni, auttaa teitä, jotka olette noin suuria, sanoi poika.

— Kyllä sinä voit, sanoi toinen jättiläinen. Me riitelemme siitä, kumpi saa tämän hatun, jonka olemme löytäneet.

— Minusta on tyhmää riidellä vanhasta hatusta, sanoi poika.

— Mutta tämä onkin erikoinen hattu, sanoivat jättiläiset. Kun sen panee päähänsä ja toivoo olevansa jossakin, pääsee heti sinne, minne haluaa.

— Vai niin, sanoi poika. Antakaa minulle hattu, niin minä kävelen sen kanssa vähän matkan päähän. Kun huudan, pitää teidän juosta. Se, joka tulee ensiksi minun luokseni, saa hatun.

Jättiläiset suostuivat tuumaan ja antoivat hatun pojalle. Poika pani hatun päähänsä ja lähti. Kun hän oli kulkenut vähän matkaa, hän unohti, että hänellä oli hattu päässään, ja hän sanoi:

— Olinpa minä Auringon linnassa. Siellä on kaunis prinsessa. Ja juuri kun poika sanoi niin, seisoi hän Auringon linnan edustalla. Hän avasi portin ja astui sisään. Siellä ei ollut yhtään ihmistä. Hän kulki monien huoneiden läpi, kunnes tuli ihan viimeiseen huoneeseen. Siellä istui prinsessa. Mutta hän olikin ruma prinsessa, jolla oli rypyiset kasvat. Poika tuli tästä hyvin pahoilleen.

— Et kai sinä ole kaunein prinsessa, mitä on olemassa, sanoi hän.

— Kyllä, sanoi prinsessa. Jos otat tuon peilin ja katsot siihen, näet, miltä minä oikeastaan näytän.

Poika katsoi peiliin. Ja hän näki siinä kauniin ja suloisin prinsessan.

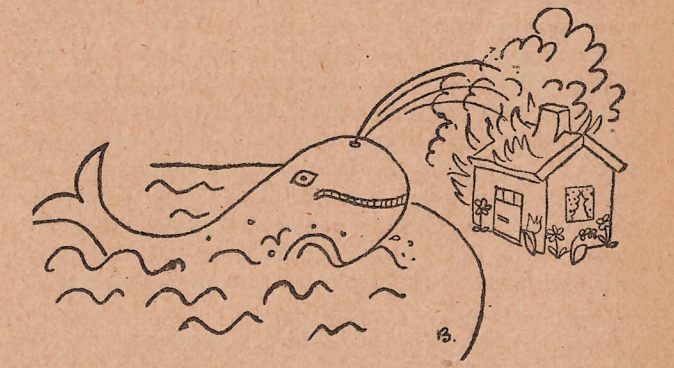
— Kun minä olin pieni, sain lasipallon hyvältä haltijalta. Niin kauan kuin minulla oli lasikuula, olin kaunis, sanoi prinsessa. Mutta eräänä päivänä tuli paha haltijatar ja otti lasikuulan, ja sen jälkeen olen ollut näin rypyyinen kasvoistani.

— Enkö voi auttaa sinua saamaan takaisin lasipallon, kysyi poika.

— Se on hyvin vaarallista, sanoi prinsessa. Mutta voitahan yrittää, jos uskallat. Sinun pitää kulkea, kunnes tulet suurelle niitylle. Siellä on suuri leijona. Jos olet vahvempi kuin leijona, saat nähdä linnun lentävän leijonan suusta. Linnulla on muna nokassaan. Ja sen munan sisällä on lasipallo. Mutta jos lintu vihastuu ja pudottaa munan maahan, alkaa maa palaa.

— Minä yritän, sanoi poika. Ja niin hän lähti.

Kun hän tuli niitylle, näki hän leijonan, joka nukkui. Kun poika meni lähemmäksi, heräsi leijona. Ja poika alkoi taistella leijonan kanssa. Lopulta tuli leijona niin väsyneeksi, ettei se enää jaksanut. Silloin leijona haukotteli, ja sen suusta lensi ulos lintu. Mutta poika ei ehtinyt pyydystää lintua, sillä silloin tuli kotka, joka oli pojan veli, ja alkoi ahdistaa lintua. Lintu säikähti ja pudotti munan. Muna putosi maahan eräässä tuvassa meren lähellä. Ja tupa alkoi palaa.

Valaskala, joka oli pojan toinen veli, näki sen. Silloin valaskala ruiskutti vettä tuvan päälle, niin että tuli sammui.

Poika voi nyt mennä tupaan, ottaa munan ja särkeä sen. Ja sen sisältä hän löysi lasipallon. Poika kiiruhti takaisin Auringon linnaan ja antoi lasipallon prinsessalle. Heti kun prinsessa otti pallon käteensä, hän tuli taas kauniiksi prinsessaksi ja kaikki rypyt hävisivät.

— Mennään nyt sinun veljesi luokse, sanoi prinsessa. Kun otamme lasipallon mukaan, voimme muuttaa kotkan ja valaskalan taas takaisin pojiksi.

Niin he tekivät. Sitten jäivät kaikki kolme poikaa Auringon linnaan kauniin prinsessan luo asumaan.

EREHTYI.

Ääni puhelimesta: Saisinko tilata huoneen huomiseksi. Nimeni on Vainio.

— Oliko se Vainio?

— Ei. Vaan V niinkuin Ville, A niinkuin Aarne, I niinkuin Iivari, N niinkuin Niilo, I niinkuin Ilona ja O niinkuin Olli.

— Taivas sentään! Millä luulette nämä kaikki mahtuvan yhteen huoneeseen?

IHME- SUKSET

Kaikki kylän pojat ja osa tyttöjäkin, olivat kokoontuneet laskemaan mäkeä Kelovaaran rinteille. Rohkeimmat viikarit laskettelivat kallion huipulta suoraan jyrkintä rinnettä alas, säikkymättä edes siinä olevaa parin metrin korkuista hyppyriäkään. Pienemmät pojat saivat tyytyä tyttöjen seurassa luistamaan loivempaa kylkeä, kaikkein pienimmät sitäkin ainoastaan puolimatkasta.

Laurista tuossa järjestelyssä ei ollut mitään järkeä. Tosin oli hänellä suksina ainoastaan tynnörin laudoista itse veistelemänsä laudanpalat, mutta se ei hänen mielestään merkinnyt mitään. Hän olisi kyllä uskaltanut laskea sieltä mistä isomatkin, eikä hän olisi säikähtänyt edes kunnollista kuperkeikkaakaan. Monta kertaa oli hän yrittänyt kiivetä huipulle, ellei muuta varten, niin näyttääkseen, että hän uskalsi, mutta aina olivat isommat pojat karkoittaneet hänet sieltä.

— Katkaiset koipesi vielä, oli ainoa selitys, minkä he olivat suostuneet Laurille antamaan.

Mutta Laurilla oli sisua. Hän oli tänään kerta kaikkiaan päättänyt laskea hyppyrimestä, eikä hän vähällä kummalla peruuttanut päätöstään. Hämärän tultua hän viivytteli mäessä, kunnes kaikki toiset olivat ehtineet lähteä koteihinsa syömään pullaa ja hernekeittoa — tämä tapahtui näet ennen kuin korttiannoksista tiedettiin mitään. — Lauri ei kuitenkaan välittänyt ruoasta, ennen kuin olisi saanut kerran, vain yhden ainoan kerran viilettää alas suuresta hyppyristä, voidakseen sitten kerskailla toisille laskeneensa siitä, mistä isotkin pojat olivat laskeneet.

Päästyään mäen päälle potkaisi hän suksensa vauhtiin ja — sulki silmänsä. Tosin ei häntä vielä pelottanut, mutta sydäneläällä riipaisi niin kummallisesti ja hänestä tuntui kuin olisi hän pudonnut suoraan syvyyteen. Hyppyyriin saakka pysyivät suksat kiltisti ladulla, mutta siinä tunti Lauri omittaisen kouristuksen vatsassaan. Sitä seurasi huimaava lento ja — jossakin paukahti ilkeästi. Suksi oli katkenut ja vsemmassa nilkassa tuntui viiltävä kipu.

Saadessaan tajuntansa takaisin huomasi Lauri vieressään kummallisen, tuskin metrin mittaisen, pitkäpartaisen ukon kumartuneena ylleen. Lauri olisi ehkä säikähtänyt, mutta ukon silmissä oli veikeän ystävällinen ilme, eikä hänen äänensäkkään tuntunut ilkeältä.

— Taisipa käydä hiukan hullusti, myhäili ukko.

— Kuka sinä olet? kysyi Lauri.

— Minä olen Kelokallion haltia. Tavallisesti en näyttäydy kenellekään, mutta tällaisen tapaturman sattumassa täytyi minun poiketa vanhoista tavoistani. Olisit muuten voinut palttua kuoliaaksi. Katsotaanhan miten jalalle oikeastaan kävi...

Ukko veti saappaan pois Laurin jalasta ja murahteli jotakin pitkään partaansa. Sitten — niks ja naks — nilkassa tuntui kipeä vihlaus ja — jalka oli terve.

— Pieni nyrjähdys vain, puheli ukko. — Mutta luulen, että minun täytyy antaa sinulle paremmat suksat... Eihän tuollaisilla tynnörinlaudoilla voi parhainkaan mies laskea mäkeä. Tulehan mukaani!

Lauri kiskoi saappaan uudelleen jalkaansa ja nilkutti ukon perästä. Hänen ihmeekseen aukeni hyppyrin alta ovi, jota hän ei ollut aikaisemmin huomannut ja he menivät siitä sisälle, kallion alle.

— Tupani on näin vaatimaton, esitteli ukko, — mutta eihän vanhan kallionhaltian kannata asua palatsissa. Toista on vanhempien veljeni tunturihaltioiden...

Sammalilla verhottua kallioseinää vasten nojallaan seisoi kuitenkin useita pareja mitä oivallisimpia suksia ja niistä sai Lauri valita parhaat. Hän otti mieleisensä, lyhyet, mutta sirot mäkisukset, joissa oli oikeat suksisiteetkin.

— Osaitpa valita parhaat, kehaisi ukko. — Niillä suksilla voit laskea jyrkimmänkin mäen kaatumatta, kunhan muistat ylhäällä mäen päällä sanoa taikasanan »sessa». Alhaalla sanot saman sanan toisinpäin, siis »asses» ja suksat kiipeävät itsestään takaisin mäen harjalle.

Lauri kiitteli ja sanoi hyvästi.

Seuraavana päivänä alkoi hänen loistava mäenlaskijauransa. Kukaan toinen kylän pojista ei uskaltanut laskea sellaisista paikoista, joista Lauri selvisi kuin leikillä. Pienemmät pojat ihailivat ja isommat kadehtivat häntä, eikä siis ollut ihme, jos Lauri lopulta tulikin ylpeäksi, niin ylpeäksi, ettei ollut mahtua omaan nahkaansa. Koulussakin hän ajatteli ainoastaan mäkiä, eikä viitsinyt seurata opetusta eikä lukea läksyjään. Mitäpä sellaiset hänelle kuuluivat! Olihan hän loistava mäenlaskija ja pääsisi hiukan kasvettuaan varmasti talviolympialaisiin ja saisi sieltä tuoda kotiin kunniaa ja kultaa — vaikka ei osannutkaan laskea muuta kuin mäkeä...

Ylpeys kävi kuitenkin lankeemuksen edellä. Kerran hyppyrimestä laskiessaan ei hän muistanutkaan sanoa taikasanaa ja — rits — kuului ilkeä risahdus, nilkkaa vihlaisti ja hän huomasi makaavansa hyppyrin alla, sukki katkenneena ja jalka kipeänä. Varmaankin se oli poikki!

Ympäriällä oli pilkkosen pimeää ja hän sai maata siinä kauan, ennen kuin isovelji ja isä saapuivat häntä hakemaan. Tuskinpa he olisivat tienneet tulla ollenkaan, ellei Lauri olisi surkealla äänellä huutanut apua.

Nilkka oli kuitenkin ainoastaan nyrjähtänyt, mutta kuitenkin sai Lauri maata monta päivää vuoteessaan, ennen kuin pääsi liikkumaan.

Ihmeellisintä kaikesta oli Laurin mielestä kuitenkin se, että haltian antamat ihmesukset olivat kadonneet ja hänen vieressään olivat ne samat tynnörinlaudankappaleet, joilla hän oli saanut ensimmäisen kuperkaikkansa. Ja vielä ihmeellisempää oli se, että kukaan ei näyttänyt muistavan mitään niistä loistavista voitoista, joita hän oli haltian lahjoittamalla suksilla saavuttanut.

Janne-Seta.

Asuntopula, jonka aikaansaama energiankäyttö on havaittu maassamme monta vertaa suuremmaksi kuin atomipommin jo ennen sanotunlaisen pommin keksimistä, oli jo kaupunkia, maaseutua ja sanomalehtien palstoja rasitettuaan alkanut levitä ulkolinnakettakin kohti niinkuin pirullinen ja pahansisäinen kolera, eikä minkäänlaisia vastamyrrykyjä ollut saatavissa. Ensimmäiseksi se kolhaisi linnakkeen kahta ainoaa poikamiestä, väapeli Jarraa ja Valantaa.

Heillä oli sängen kaunis ja mukava ja valoisa ja tilava kamari kasarmin päässä, ja se oli heidän keitaansa, elämänsä ilo ja ainainen kaipaus heidän pitkän palveluspäivän päätyttyä toinnuttuaan huomaamaan omankin olemassaolonsa eikä ainoastaan ohjesääntöjen, pölkkypäisten alokkaiden, kurin, kaappitarkastusten ja kaiken muun sellaisen kaman. Heillä oli kummallakin oma hetekanpuolikkaansa, tupakkapöytä, pari tuolia, radio, matto lattialla, lukulamppu ja seinällä yksi taulu, tuntemattoman mestarin »Auringonlasku», joka tänä kortillisena aikana toi synnillisesti mieleen paremmanpuoleisen, joskin raa'anlaisen munakkaan takavuosien helsinkiläisravintolassa. Eikä heillä muuta ollutkaan, lukuunottamatta kodikkuutta ja kessuntuoksua.

Tuossa huoneessa he olivat viettäneet aikoja monia, kunnes nyt, kuin salamä pilvettömältä taivaalta, saapui Asuntopula saareen. Se tuli ylhäisenä, häikäilemättömänä, vaatavana, pirullisena, ja sen suurin intohimo oli tarttua poikamiehiin. Väapeli Jarra ja Valanta saivat eräänä iltana linnakkeen päälliköltä käskyn muuttaa johonkin muualle, sillä linnakkeen koneenhoitaja, jonka asunto oli toisessa saaressa, tarvitsi asuntoa työpaikkansa luona, sillä muutenhan hänen töistään ei tullut paljon mitään, kun piti tämän tästä hypätä toisessa saaressa milloin hakemassa puhtaita vaatteita, milloin viemässä likaisia, milloin vaihtamassa vaatteita, milloin taas korjauttamassa vaatteita, ellei nyt sattunut ihan niin pahasti, että täytyi kerrassaan hankkia uusia vaatteita. Linnakkeen

päälliköllä ei ollut halua antaa koneenhoitajan mennä muualle töihin, sillä konemiehiä oli helkkarin huono saada tänne, luonnollisestikin sen tähden, ettei valtio katsonut omien palvelijoihensa haluavan palkankoroitusta niinkuin muut ammatilaiset.

Käskey oli käskey ja niinollen noudatettava. Mihin heidän piti muuttaa, kysyi väapeli Jarra vielä linnakkeen päälliköltä. Tämä murahti jotakin epäselvää, joka Jarran mielestä vähän vivahti helvettiin, mutta ihan varma hän ei ollut. Hän kääntyi ympäri ja meni totisena ilmeettömään Valannalle, että tänään oli heidän elämänsä musta päivä, mustempi kuin mustan pörssin hinnasto. Jonka jälkeen he kumpikin kirosivat ja ajattelivat, kumpaisen puoleen heidän piti kääntyä, Väestönsuojeluliiton vai Koteja kodittomille lapsille.

— Väärä periaate kerrassaan, murisi Valanta synkkänä ja tuijotti saappaitensa kärkiin istuessaan omalla hetekanpuolikkaallaan. — Kun lintu aikoo munia, se tekee ensin pesän, mutta ihminen kun rupeaa munimaan, niin se onkin vähän suurta. Sillä mitä järkeä on sanoa ihmisille: menkää, lisääntykää ja täyrtäkää tämä Suomenmaa, kun ei ole paikkaa, mihin päänsä kallistaisi, puhumattakaan perheestä.

— Ethän sinä ole edes yrittänyt sellaista, kuinka sinä voit sitten puhuaakaan, huomautti Jarra.

— Ja yrittänyt mitä?

— Niin, tuota, mennä naimisiin.

— Se on aivan henkilökohtainen asia, virkahti Valanta nyrpeästi. — Mikset itse ole sitä tehnyt? Nyt sinulla olisi asunto, viisi, kuusi tai jopa kymmenen lasta, ylämääräiset ruoka-annokset, enemmän sokeria, korviketta ja saippuaa, jonotuskortti ja perhelisät ja...

— Kittä kanssa, murahti Jarra. — Mutta sanohan, mihin me luumme oikaistaan?

— Täytyy lähteä tiedustelumatkaile maastoon.

He lähtivät. Oli onneksi kesän alkupuoli, niin että aivan

huntuava hukka ei heitä odottanut, joskaan ei ihana tulevaisuuskäänne. He tarkastelivat saaren läpikotaisin, katselivat vanhat sodanaikaiset ja luhistumaisillaan olevat korsut, joiden pohjalla oli vettä, puhdistivat päätänsä ja polttivat kessua, syljeksivät ja kiroisivat ja olivat kovasti synkällä mielellä.

Oli jo miltei puoliyö, kun he laahustivat kohti kämpppäänsä, tuota kämpppää, josta heidät oli häädetty. Mieli masentuneena he katselivat sen ikkunaa, jonka sivuja paperiverho somasti kehysti. Kadotettu paratiisi, hmn, jaa'a.

— Katsotaanpa vielä tuonne, ehdotti Jarra heidän ollessaan vanhan kesäkasarmin kohdalla. Sitä ei viime vuosina ollut käytetty sen huonon kunnan tähden. He työnsivät kiti-sevän oven auki ja astuivat sisään. Katosta paistoi vaalea yötaivas kesäkasarmiin. Irttautuneet lattialankut narisivat heidän jalkojensa alla, jossakin katonrajassa vikisi pääskynen unissaan. He katsoivat kauan aikaa siniseen hämärään, seisovat, katsoivat ja imivät kessupiippujaan, sitten kääntyivät pois, sulki-ivat oven ja marssivat peräkanaa kotiinsa. Jarra huoautti raskaasti vetäessään saappaat jalastaan, ja tuntui kuin maailman tulevaisuus olisi laskettu hänen hartioittensa kannettavaksi. Valanta katseli «auringonlaskua» ja ajatteli jälleen, niinkuin monta kertaa aikaisemmin, muna-kasta. Taulussa oli lisäksi tuohenväriset kehykset asianmukaisine mustine pilkkuineen, ja ne lisäsivät suunnattomasti mukana herkkyyttä.

— Mikä se oli se kirja, joka me kerran lainattiin, mutta jota me ei luettu? hän kysyi vähän ajan kuluttua.

— Dänten Helvetti, vastasi Jarra heittäytyen makuulle, viimeistä yötä tässä poksissa.

— Minä luulen, että minäkin pystyisin tänä yönä kirjoittamaan sellaisen kirjan, aprikoi Valanta piippuaan imeskellen. — Olikohan se Tanttekin häädetty kortteeristaan? Talvella sen pojan kelpasi olla uudessa poksissaan. Oli sillä ainakin lämmin, oli, oli.

Seuraavana aamuna kolme varusmiestä kantoi heidän kalustonsa kasarmiin vinttiin eräiseen lukittavaan huoneeseen. Tunnin päästä huone oli tyhjä, Jarra ja Valanta poissa; uuden asukkaan sopi tulla kampeineen sisään milloin tahansa.

Eikäpä mitään kummallista tapahtunutkaan. Kukaan ei tietänyt, missä Jarra ja Valanta asuivat, mutta joka aamu he entiseen säntilliseen tapaansa ilmestyivät palvelukseen, suorittivat sen ja katosivat yhtä liukkaasti kuin voi kuumalta perunalta.

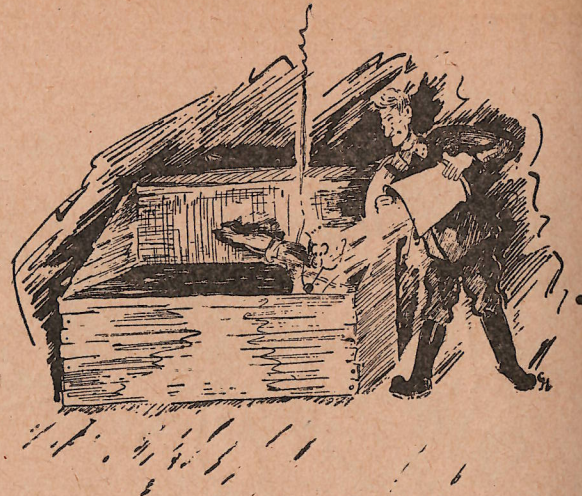
Eräänä päivänä linnakkeen päällikkö tuli kentälle seuraamaan Jarran palvelusta tämän opettaessa alokkaille kiväärin käsittelyä. Aikansa käveltyään kädet selän takana kentän laidassa hän katsahti kysyvästi vääpeliin ja hiljakseen käveli tämän luokse.

— Missäs te nykyisin asustelette? En ole huomannut aikaisemmin kysyä sitä.

— Tuollahan me Valannan kanssa tuolla, vastasi Jarra tehden kädellään kahdensadanseitsemänkymmenen asteen kaaren.

— Vai niin, vai siellä, hauska tietää, virkkoi kapteeni ollen vääntää päänsä takaperin seurattessaan vääpelin paljon puhuvaa esitystä hänen ja hänen toverinsa asuinpaikasta.

Samana iltana kapteeni oli katselemassa linnakesaarta. Hän kävi urheilukentällä, seisoi vähän aikaa uimalaiturilla, katseli moottoriveneitä ja aaltosten leikkiä niiden luona, silmäili patterien vihreitä ruohorinteitä ja katseli tyytyväisenä lakaistua, saaren halki johtavaa tietä, jonka kummallakin puolella kasvoi solakoita koivuja. Aurinko teki jo laskuaan, kun hän hiljaa käveli asunnolleen. Tien varrella oli harmaa vanha kesäkasarmi. Hän päätti pilkistää, minkälaiseen alennustilaan se oli joutunut, kun ei ollut määrärahoja sen korjaamiseen. Ovi ei ollut oikein auki eikä oikein kiinni, olipahan

vain siinä puolivälissä hänen vetäessään sen kokonaan auki. Aurinko oli jo painunut mereen, ja vanha kesäkasarmi oli hämäräkkö. Kun kapteenin silmät tottuivat hämärään, näki hän huonon lattian, reikäisen katon ja harvan seinälaudituksen. Orren ja katon välissä sikitteli uninen pääskynen, lattian alla sirisi heinäsiirikka.

Kesäkasarmissa ei ollut minkäänlaista kalustoa, lukuunottamatta isoa sammiota, joka oli niin laaja, että siinä olisi melkein voinut uittaa hevosta, ja pianolaatikkoa, jonka joku päällikön edeltäjä oli jättänyt saareen. Kapteeni astui lähemmäksi ajatellen saavansa pianolaatikosta hyvän kanilan, oikein kolmikerroksisen.

Hän säpsähti ja katsoi uudestaan. Ei, totta se oli, laatikosta nousi savua. No, ihme kös, mokomat kuumat päivät, lieene pehkut syttyneet itsestään tuleen. Hän katseli hädissään ympärilleen löytääkseen astian, jossa olisi pysynyt vesi. Ranta oli lähellä, pianhan hän sieltä hakisi vettä ja sammutaisi palon, sillä eihän tuon vertaisen tähden viitsinyt hälyttää miehistöä ja ruiskua paikalle. Aivan kuin häntä varten oli pianolaatikon vieressä melkein täynnä oleva sanko ja pesuvati. Huolimaton muuten, että valtion kapineet täällä ajolehtivät, siitä pitää sanoa vääpeli Valannalle. Kapteeni otti vesämpärin ja tyhjensi laatikkoon.

— Ku - kuka perk—?

Laatikosta ponnahti vääpeli Jarran naama äkkiä kuin vieteriukko leikkikalusta, ja se naama oli tumma ja vaalea ja monivärinen ja peräti tunteita osoittava.

Kapteenin sydän säksähti pelästyksestä.

— No mutta, vääpeli Jarrako se? Mitä kummaa te siellä laatikossa teette? Minä luulin tulipaloksi.

— Herra kapteeni, minä olen tämän laatikon kesäasukas. — Soo.

— Ja Valanta on tuon tynnyrin asukkaana. Hyvähan täällä nyt, mutta talven aikana taitaa ruveta olemaan vähän niin ja näin, jos vielä yltyy kovia pakkasia pitämään. Mutta ehkä tuota siihen saanee jostakin toisen viltin, puheli Jarra harvaksen.

— Ja ettäkö talveksi asumaan? hönkäisi kapteeni silmät pyöreinä.

— Kah, mihinkäs sitä majoittuu, kun poksista pois ajettiin. Vaikka kyllähän tässäkin, kun tuo pehkuja alle ja kupeille. Tuo Valannan kortteeri taitaa olla lämpoisempi, se kun nähkääs, herra kapteeni, on tammipuuta, mutta tämä minun asumukseni pelkkää saksanpetäjää. Eihän se petäjä tammelle.

— Eihän se, ei, virkkoi kapteeni. — Onkos teillä siellä lämmityslaite, kun sieltä savua nousi?

— Kessuahan minä ennen nukkumistani tässä vetelen.

PERTTI PAAKKANEN:

UKKO Macaot TEKEE TESTAMENTIN

Ukko Macaot ei ollut koskaan aikaisemmin tiennyt, että hänellä oli niin paljon sukulaisia. Mutta nyt heitä ilmestyi kuin sieniä sateella ja kaikki he toivottivat hänelle pitkää ikää ja kaikkea maallista hyvää. Ukko Macaot oli hyvin tyytyväinen, että hänestä juuri tällä hetkellä, kun hän teki loppuaan, sittenkin pidettiin näin hyvää huolta.

Mutta nuo sukulaiset — niin. Tätä aikaisemmin hän oli ollut selvillä siitä, että heitä oli vain kaksi. Toinen oli hänen velivainajansa poika *Phil Macaot* ja toinen hänen vaimovainajansa veli *Guy Serment*. Nuori *Phil* tiesi, että hänellä oli rahoja ja ehkä muutakin maallista, mutta hän ei koskaan ollut pyytänyt sedältään mitään. Ukko Macaot oli häneen hyvin tyytyväinen. *Guy Serment* taas oli silloin tällöin pistäytynyt hänen luonaan valittamassa vaikeuksiaan ja pyytänyt lainata hieman. Periaatteilleen ja ihmistunteukselleen uskollisena hän oli lainannut, mutta aina vain puolet siitä, mitä toinen pyysi. Hän ei todellakaan tullut havainneeksi sitä seikkaa, että *Guy Serment*, lainattuaan häneltä pari kertaa, oli havainnut hänen tapansa ja seuraavilla kerroilla ilman muuta korroittanut summansa niin suuriksi, että hän tiesi niillä läpäisevänsä vaikeudet. Mutta niinpä *Serment* myöskin oli maksanut lainansa jokseenkin määräpäivälleen takaisin, mikäli ukko Macaot laskeskeli.

Mutta nuo muutamat sukulaiset. Mikä oli tuo vanha akka, *Simone Letriot*, joka väitti olevansa hänen serkkunsa? Hän ei muistanut nähneensä noita ryppyisiä piirteitä koskaan. Eikä hän sitäpaitsi halunnut omistaa tuollaista sukulaista, joka käytti joka hetki ja joka tilaisuudessa hänestä mitä

— No niin, eipähän tässä sitten kummempaa kuin hyvää yötä vain! Anteeksi, että häiritsin vääpelin yörauhaal! Katsotaanpa syksymmällä asuntoa teille muualta, sillä eihän tämä olekaan oikeastaan kuin kesäasunto, virkkoi kapteeni lähteisään.

— Aivan niin, herra kapteeni!

Syksymmällä katsottiin, ja selvivähän uusi asunto, joten Jarran ei tarvinnut lainata toista makuuhuopaa eikä hankkia pehkuja alleen ja kyljilleen.

kauneimpia superlatiiveja. No, kaikella on tarkoituksensa — niidenkin käyttämisellä, ajatteli ukko Macaot.

Ja sitten tuo *Merennes*. Vai oli hänkin velivainajan poika — avioton sellainen muka. Ikävä juttu. Millä hänestä selviäisi.

Lehtimiehet eivät ole hyviä olemassa, ukko Macaot ajatteli. He olivat saaneet kuulla, että *Trancyn* kaupungin upporikas mies, *Joachim Frances Macaot*, oli kuolemankielissä ja että hän parhaillaan laati testamenttia, josta kaupungin eri hyväntekeväisyyslaitokset odottivat hyötyvänsä mahdollisimman paljon. Tuskin uutinen tästä oli ehtinyt lehtiin, kun sukulaisia alkoi saapua. Ukko Macaot käski sijoittaa heidät kaikki yllämainitun talonsa yläkertaan, kaikki naiset samaan huoneeseen ja miehet samaan. Mutta niinpä miehiä ei tullutkaan kuin yksi, sillä *Phil Macaot* oli, samoin kuin *Guy Serment*, tästä kaupungista ja he asuivat kaupunkiasunnossaan, edellisen eräessä perheessä ja *Serment* perheineen pienessä talossa kaupungin laidassa.

Ukko Macaot kutsui sukulaisensa koolle. Lääkärisä, pastorin ja lakimiehensä läsnäollessa hän piti heille pienen puheen.

— Rakkaat sukulaiseni. Luoja on antanut meille täällä maan päällä vain yhden elämän, joka meidän olisi käytettävä mahdollisimman hyvin, jotta emme joutuisi sinne, mihin me kuitenkin nähtävästi kaikki joudumme.

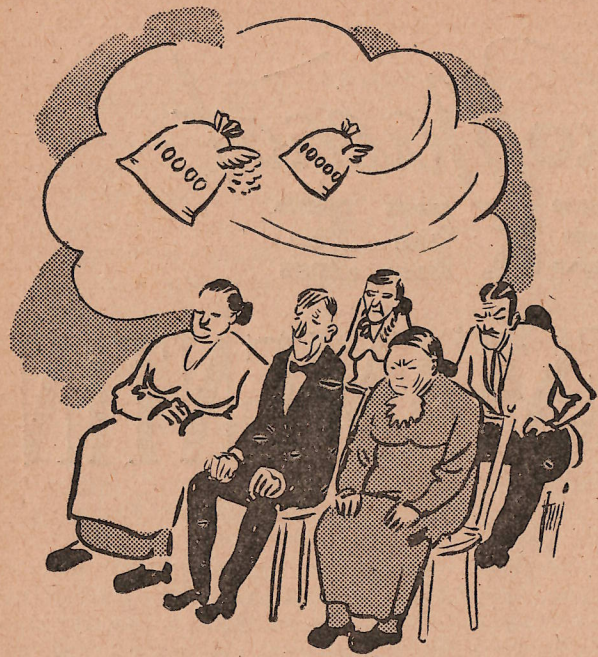
Serkku Simone Letriot kakisteli kurkkuaan ja oli kiukkuisen näköinen. Hän oli uskonnollinen sielu, eikä hän varmastikaan sallinut, että tällaisesta asiasta puhuttiin näin leikkisessä äänensävyssä.

Mutta *Joachim Frances Macaot* jatkoi rauhallisena:

— Lääkäri on nyt minulle ilmoittanut, että elän korkeintaan viikon. Syöpä, joka minua on vaivannut vuosikautia, minun siitä aikaisemmin tietämättä, on sen ajan kuluessa päässyt päämääräänsä. Se tunkeutuu silloin sydämeni oikeanpuoleiseen yläkammioon.

Hän piti pienen tauon. Sukulaiset seisovat järkyttyneinä paikallaan. Ukko Macaot kääntyi vuoteessaan ja otti yöpöydältä viinikulauksen. Hän tarkkaili sukulaistensa kasvoja ja jatkoi järkkymättömän tyyneenä:

— On erittäin ilahduttavaa, että te olette nyt tulleet minua katsomaan. Sydäntäni ilahduttaa vielä kokonaisen viikon se, että näen teidät ympärilläni niin avuliaina ja ystävällisinä. En kertakaikkiaan unohda tätä, vaan muistan teitä niin paljon kuin minulla suinkin on mahdollista.

Simone Letriot ajatteli, kuinka paljon tuo mahtoi jättää hänelle. Jean Saluset tuumi, mahtoiko ukko panna yhtään merkille hänen toivomuksiaan sen pienen maatilän saamiseksi, missä oli kymmenen lehmää ja paljon muuta karjaa. Laurentie Boissot ajatteli Pariisia, jonne hän hyvin mielellään lähtisi heti tuon körilään kuoltua ja jätettyä hänelle jonkin osuuden, samantekevää minkä, ja Elisse Pincatotte, viisikymmenvuotias torimatami, suunnitteli talon ostamista keskikaupungilta. Phil Macaot oli rauhallisen näköinen ja Guy Serment ajatteli juuri viikon kuluttua lankeavaa vekseliään.

— No niin, ukon ääni kuului jälleen. — Kuten jo sanoin, muistan teitä kaikkia, niinkuin asiaan kuuluukin. Kun testamenttini avataan, saatte kuulla minun viimeiset toivomukseni. Olen elänyt hieman pahasti ja koetan nyt saattaa toisille iloa niissä asioissa, joissa itse olen aiheuttanut toisille aikanaan suuria suruja.

Hän käännähti kyljelleen ja — nukahti. Sukulaiset katsoivat häneen hämmennyksissään. Tohtori riensi kiireesti hänen luokseen. Ukko Macaot oli aivan liikkumatta. Tohtori käski kaikkia poistumaan ja jäi sairaan luo. Kymmenisen minuutin kuluttua hän palasi vierashuoneeseen kasvoiltaan kalpeana. Hän pyysi kaikkia saapumaan ukko Macaotin makuuhuoneeseen.

Kun kuusi sukulaista, kolme miestä ja kolme naista saapuivat vuoteen luo, näkivät he vanhuksen suu avoinna makaavan selällään huoneessaan. Hänen kasvonsa olivat aivan valkoiset.

— Hän on jättänyt meidät, tohtori virkkoi rauhallisena. — Pyydän teitä poistumaan. Minun on annettava kuolintodistus ja siirrettävä hänet odottamaan maahanpanoa.

Sillä lailla kävi ukko Macaotin.

Seuraavana päivänä kutsui tuomari Lacos sukulaiset ukko Macaotin vierashuoneeseen. Läsä oli myöskin tohtori Philot, joka oli ollut läsä ukko Macaotin elämän sammumishetkellä. Niinikään oli paikalla kaksi vierasta henkilöä, jotka tuomari

oli kutsunut paikalle todistamaan kaiken, mitä täällä nyt tapahtui.

— Joachim Frances Macaot on tehnyt säädöksensä, jonka mukaan hän on jakanut omaisuutensa, tuomari aloitti harkitusti ja nosti pöydällä olevan suuren paperin ja avasi sen.

Sukulaiset vilkaisivat toisiinsa hermostuneina. Tuomari jatkoi:

— Tämän ilmoituksen mukaan hänen omaisuutensa jaetaan ensin kahteen osaan. Toinen puoli käytetään kaupungin hyväntekeväisyystarkoituksiin, toinen puoli jaetaan sukulaisten kesken.

Joku huokasi syvään. Tuomarin yksitoikkoinen ääni kuului edelleen:

— Mutta — hän on asettanut erään ehdon. Ennenkuin omaisuus jaetaan, kunkin sukulaisten on osoitettava kykensä johonkin sellaiseen, joka vaatii uhrauksia ja osoittaa hänen omaavan jaloja luonteenomaisuuksia. Tähän aikaa annetaan kuusi kuukautta. Silloin on omaisuudesta tehty täysi luettelo ja jokainen saa osansa.

— Minkä verran? Simone Letriotin huulilta lipsahti.

— Säädös luetaan kokonaisuudessaan vasta kuuden kuukauden kuluttua. Minulla ei ole valtaa sanoa enempää, tuomari virkkoi kuivakiskoisesti.

Hän sulloi paperit laukkuunsa ja lähti. Sukulaiset töllistelivät hieman toisiaan ja olivat hämmennyksissään. Kuka selvittäisi sen, ken heistä olisi sen arvoinen, mitä vainaja oli toivonut? Merkillistä.

He luikkivat yksitellen tiehensä ja palasivat tasan kuuden kuukauden kuluttua takaisin kuulemaan loppusäädöstä. Tuomari Lacos silmäili heitä ja otti salkustaan esiin jälkisäädöksen. Hän kohotti sen ylös ja luki:

«Täten ilmoitan minä, Joachim Frances Macaot, täyssissä ruumiin ja sielun voimissa, että haluan sittenkin jättää koko omaisuuteni Trancyn kaupungin köyhäinhuoltoautakunnalle, jotta he voisivat saattaa minut kunnialla haudata. Olen menettänyt viime päivinä kaiken, mitä minulle on ollut, eikä sukulaisilleni jää yhtään mitään. — Joachim Frances Macaot.»

Sukulaiset hävisivät heti talosta. Seuraavana päivänä saapui Phil Macaot kaupungin köyhäinhuoltoautakuntaan ja pyysi saada puhutella sen puheenjohtajaa. Tämä tuli hänen luokseen sangen hämmästyneen näköisenä.

— Haluaisin haudata omalla kustannuksellani Joachim Macaotin, Phil virkkoi. — En halua, että kaupunki kustantaa hänen hautauksensa.

Puheenjohtaja hymyili ja kehoitti häntä odottamaan. Hän meni erälle ovelle ja aukaisi sen. Joachim Frances Macaot astui veljenpoikansa eteen ilmielävänä. Phil oli hämmästyntynyt.

— Mm-mitä tämä on?

— Huh-huh, sanoi ukko Macaot. — Vihdoinkin pääsin eroon noista syöpäläisistä, jotka kättivät omaisuuttani! Olet onnen poika, Phil. Me jaamme yhdessä kaiken, mitä minulla on.

— Mutta — entä nuo sukulaiset, nuo toiset...?

Ukko Macaot huitaisi kädellään.

— Ei mitään heistä, ei mitään. Eivät he ole sukulaisia. Otin itse tänä aikana selvää heistä. Vain sinä olet, laillinen ja lihallinen. Tosin en voi todistaa sitä myöskään, etteivätkö he olisi. Mutta sitä olit ainoa, joka joskus muistit minua sairaana ollessani. Muut eivät paljonkaan. Serment lyysi minua vuosikaudet. Tiesin, että hän petti minua. Mutta nyt — nyt minä haluan syötävää. Ja tämän jälkeen me teemme yhdessä uuden testamentin.

Hän tarttui Philia kainalosta ja vei hänet mukanaan.

Magnesiumia merestä

Englantilainen ratkaisu kipeään raaka-ainepulaan

Magnesium ei ole ainoastaan muuan tärkeimmistä metalleista, jota tarvitaan sodankäynnissä lentokoneisiin, palopommeihin jne. — vaan sitä käytetään myös rauhan aikana keveänä metallina useaan tarkoitukseen koneiden vai-poista golfmailloihin asti. Magnesium ei koskaan esiinny puhtaana, mutta runsautensa suhteen se on kuudes metalli maailmassa. Seuraavassa artikkelissa J. Allan Cash kuvaa, miten Englanti on saanut magnesiumia merestä sodan aikana.

Magnesium, tuo hopeanhoitoinen jauhe, jota aikaisemmin käytettiin valokuvattaessa sisällä, on nyt muuan tärkeimmistä sodan aikana käytetyistä metalleista. Lentokoneet on tehty magnesiumista, johon on sekoitettu muita metalleja. Se muodostaa pääaineksen palopommeissa, ja sitä käytetään valaisimena kiväärinluodeissa ja kranaateissa. Kuitenkaan magnesiumia ei ole vain sodan metalli, vaan sitä käytetään mita moninaisimmassa rauhanaikaisissa hyödykkeissä.

Englantilainen kemisti Sir Humphrey Davy oli ensimmäinen, joka pelkisti metallin v. 1808, noin 16 vuotta ennenkuin aluminium pelkistettiin. Kuitenkin aluminium on paljon helpommin saatettavissa kauppamarkkinoille, ja sitä ruvettiin senvuoksi aikaisemmin käyttämään rakenteisiin. Magnesium on painoltaan ainoastaan 2/3 aluminiumin painosta ja 1/4 raudan painosta. Se on pehmeää metallia ja mekaanisesti heikkoa, mutta yhdistettynä sellaisiin metalleihin kuin aluminiumiin, kupariin, mangaaniin tai sinkkiin se saadaan erittäin kestäväksi.

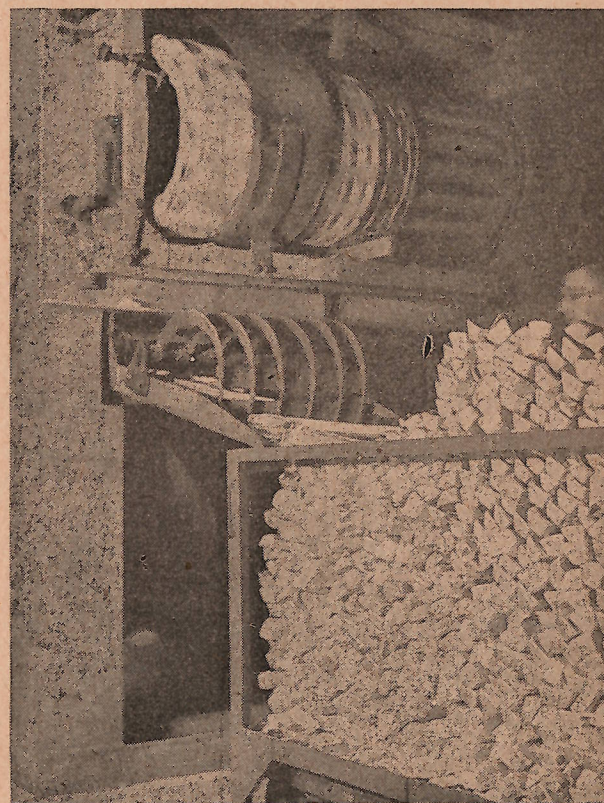
Ennen sotaa Englanti tuotti ulkomailta melkein kaiken magnesiumin, mitä se tarvitsi teollisuutensa käyttöön. Siihen aikaan tarve ei ollut suuri, mutta v. 1939 magnesiumista tuli eräs Englannin sotateollisuuden tärkeimpiä metalleja. Tyydyttääkseen tehtaiden yhä kasvavan magnesiumin tarpeen ja koska saksalaiset sukellusveneet olivat vaikeuttaneet ulkomailta tapahtuvaa tuontia, englantilaisten oli löydettävä uusi lähde. Tämä lähde oli heidän oman maansa kynnyksellä — meressä. Englantilaiset insinöörit ja tiedemiehet ryhtyivät heti työhön kehittämään menetelmän tämän kallisarvoisen metallin saamiseksi merivedestä. Heidän työnsä tuloksena on, ettei Englannin enempää kuin Yhdysvaltainkaan ole tarvinnut kärsiä tämän ensiarvoisen tärkeän metallin puutetta.

Meriveden suola sisältää tavallisen suolan lisäksi kahta kemiallista ainetta, magnesiumkloridia ja magnesiumsulfaattia, ja juuri näistä kahdesta saadaan magnesiumia. Kun kalkkia sekoitetaan merivedeen, syntyy kemiallinen reaktio, joka muuttaa magnesiumsulfaatit magnesiumoksiidiksi. Tämä ei liukene veteen, vaan muodostuu valkeaksi sakaksi astian pohjalle. Jos tämä sakka kootaan ja kuivataan, saadaan valkeaa jauhetta, jota tavallisesti kutsutaan magnesiaksi, ja jota käytetään hammastahnan ja vatsapulverien valmistukseen. Kuitenkin samasta aineesta saatiin metallia, joka teki mahdolliseksi tuhansien brittiläisten pommittajien ensimmäiset ilmahyökkäykset, jotka saattoivat vihollisen kaupungit raunioiksi.

(Jatkuu siv. 363)

Valtava saostussäiliö, jossa meriveiteen lisätään kalkkia. Tämä on ensimmäinen vaihe valmistettaessa magnesiumia merivedestä.

Sekoitusammioiden, kuivatusuunien, kloorikaasutuksen ja sähkökäsittelyn jälkeen sula metalli tulee valumuoteissa käytyään valuilna harkkoina odottavaan työntövaunuun.

Heikki Asunta:

Saari alkoi vähitellen tulla lähemmäksi, ja hyvä niin olikin. Tullimiehen Mirjami ei olisi kestänyt enää kauankaan: meri ei leikkinyt sinä päivänä, ja jahti oli pieni ja vaaruva. Oli vielä alkanut sataakin, vetistä räntää tuli joskus taivaan täydeltä, niin että saaren hahmo hävisi tavan takaa ja vettä vain taas oli näkyvissä. Kuoh, kuoh, tsiih! kohahtelivat laineet, eikä muuta juuri kuulunutkaan. Miehetkin olivat vaienneet kajuutassa, isäkin, joka alkumatkasta oli pitänyt vireillä puhetta. Taisivat ounastella merikipua, eikä ihme-kään. Mirjamiakin jo kuvotti, kuvotti aika lailla.

Hän päätti pysytellä kannella, oli miten oli. Kajuutassa oli paksu ilma; siellä ei voinut tulla toimeen kauankaan. Parasta olla kannella ja vaikkapa hiukan palellakin, olkoon, että laineet peloittivatkin häntä eikä hän pitänyt niitten kohahtelusta. Kuoh, kuoh, tsiih! niin ne kohahtelivat; siitä ei tunnut tulevan loppua milloinkaan.

Sitten hänen korvansa eroitti muutakin. Kum, kum, kum! kumahteli suoraan keulassa päin; jostakin kaukaa se ääni tuli, ja Mirjamin teki kovasti mieli tietää, mitä se merkitsi. Isä oli kuitenkin taas alkanut jutella saaren miesten kanssa, eikä äidistäkään ollut apua. Hän oli koko matkan pysynyt vaiti, murjottanut vain ja ollut vihainen. Ikäänkuin se olisi ollut isän ja Mirjamin syy, että heidän kaikkien piti jättää pieni rantakaupunki pohjoisessa ja muuttaa tänne, yksinäiselle saarelle, jota toisten tullimiesten emännät olivat sanoneet helvetiksi, pahemmaksi kuin helvetti.

Kum, kum, kum! kuului yhä selvemmin, ja sitten sukelsi saari esiin pyrstystä. Se oli jo ihan lähellä, eikä Mirjami mahtanut mitään sille, että häntä alkoi pelottaa toden teolla. Vuoret nousivat esiin mustina ja ylenmäärin korkeina; pyry ei näyttänyt mahtaneen niille mitään; yhä vielä olivat niitten laet kaljut ja synkän näköiset. Helvetti, pahempikin kuin helvetti, toisteli Mirjami puoliääneen huomaamattaan, helvettipä kyllä, eipä muutakaan. Kum, kum, kum! remahteli siellä; ääni tuli juuri saarelta, nyt Mirjami sen vasta huomasi. Ja häntä alkoi siinä palellakin entistä enemmän, oikein tuntuivat vihuripääät repivän luuta irralleen.

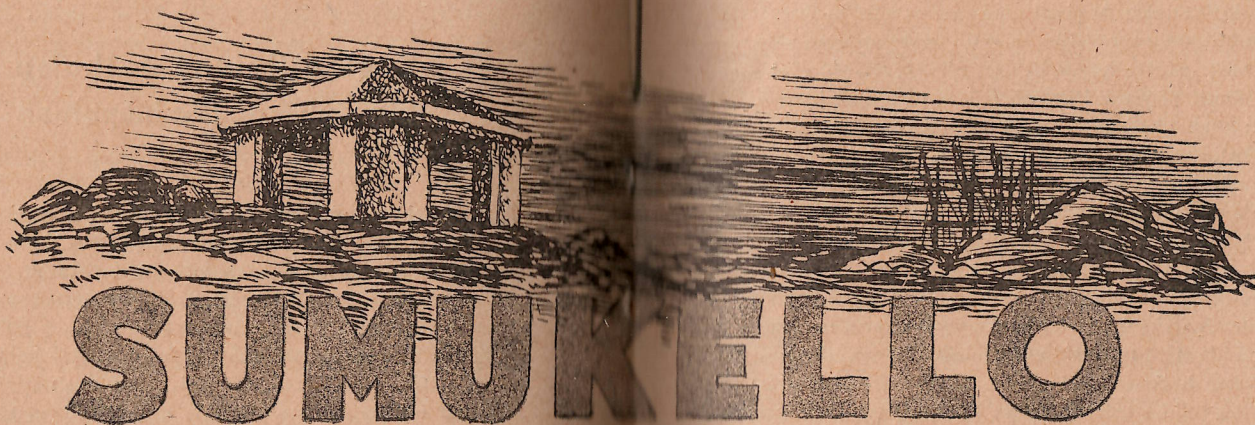
Poika, sama mustatukkainen poika, joka alkumatkasta oli yrittänyt hiukan pitää perää ja muutenkin näyttää Mirjamille olevansa miestä, oli yhä vielä ruotelin lähellä. Hän nojasi ahterinkaiteseen ja syljeskeli huolettomasti laineille, mutta Mirjami huomasi kyllä, ettei hänestäkään ollut merikipu kaukana. Mikäpä tiesi, vaikka poika nyt jo oli nöyryntynyt sen verran, että häntä saattoi puhutella; alkumatkalla hän oli hymähtänyt ja kääntänyt selkensä, kun Mirjami aikoi sen tehdä. Nyt ehkä jo oli toisin; pojan nenänpäähän oli jo melkein valkea, eivätkä sieraimetkaan enää pullistelleet ja tuhis-seet ylimielisesti. Nyt ehkä sopi kysäistä häneltä, mitä ke llo merkitsi; miksi saarella soitettiin yhteen menoon ja kiusattiin ihmisten korvia. Eihän se vain ollut sanomakello?

Mutta silloin tuli isä ylös kajuutasta ja kaikki muutkin. Satamaan oli enää matkaa parin kivenheiton verran; päästiin toki maihin viimeinkin, Jumalan kiitos.

Koko kylä oli laiturilla heidän laskiessaan siihen; tahdottiin nähdä, mikä uusi tullimies oli miehiään. Etumaisena seisoi vanha Parkki; pojat vain puuttuivat, Paavali ja Aapi, mutta hänhän olikin jahdin mukana tulossa. Paavali taas, hän oli Memelin matkalla; paha vain, ettei hän ehtinyt saada lastiansa

maihiin ennen uuden tullimiehen tuloa. Siitä lastista kostui yksi ja toinen niillä main, se tiedettiin; kun Paavali sai tuominkinsa mantereelle, ei hän kitsastellut tuliaisista ostaessaan.

Mutta eipä näkynyt tullimiehestä olevan. Hän oli laiha-kuivakka, sairaannäköinen ja jo vanhahkoin mies, ei juuri minkäänmoinen mitaltaankaan. Oikea kuikelini hän oli,

juuri niin kuikelini, se oli sopiva sana. Köyhäkin hän taisi olla; ainakin hän puratti jahdista maihin vain pienen joukon tavaraa, joitakin tuoleja, kaapin, pöydän ja sängyn, siinä kaikki. Toista oli ollut Kovala vainajan; tusina tuon vertaa oli hänen huutokaupassaan jaotettu tavaraa taivaan tuuliin. Jaa, jaa, tuskinpa tuli saarelle enää Kovalan kaltaista tullimiestä, tuskin.

Eipä silti, laatusalta tämäkin näytti, liiankin laatusalta; hän kuljeskeli pian laiturilla kahakateen ja yritti tehdä puhetta, mutta se ei ottanut sujuakseen. Oli parasta antaa miehen heti tietää, että hän oli tullut saarelle, missä ei sellaisten päitä juuri silitetty, ellei hän aikonut olla ihmisiksi. Hm! sanoikin joku pojista niin että sen piti kuuluman. Hm! sanoi sitten pian yksi ja toinen, eikä kukaan näyttänyt sen enempää välittävän tulokkaasta. Sai mies kekkaloita siinä minkä kek-kalo, ei tarvinnut odottaakaan, että asia siitä someni. Ja kun hän sitten yritti saada apua siirtääkseen tavaransa maihin, ei sekään sujunut. Ellei luotsivanhimmän emäntä olisi etukäteen pitänyt hiukan huolta kaikesta, olisivat tainneet jäädä taivasalle tuolit, pöydät, sängyt ja koko vaivainen komeus. Ja pyrykin näytti parahiksi alkavan uudelleen.

Oli jo myöhäinen ilta, mutta tullimies seisoi yhä vielä ikkunassa ja katseli ulos. Meri kohahteli raskaasti liivalle, ja loiston valokeilat halkaisivat tavan takaa pyryä; se taukosi joskus hiukan, mutta alkoi taas entistäkin räntäisempänä.

Tuntui yksinäiseltä ja alakuloiselta; ei olisi tullimies tullut ehdoin tahdoin tähän maapaikkaan. Toista oli toki ollut kaupungissa, vaikka pienessäkin; siellä oli edes valoa. Täällä ei sitä liiksi ollut. Vain jokunen tuikka jaksoi lähettää säkteen pari pyryn lävitse, jossakin vaelsi kitulias lyhty, jossakin loimusi takkatuli. Ja mitäpä tässä sitten olisi ollut apua valostakaan, tuskinpa olisi sekään tehnyt toiseksi sitä, mitä silmä siinä näki. Milloin rännän tulo otti hellittääkseen ja loiston keilat pääsivät esteettä pitemmälle, valaisivat ne vain kallioista nientä, jonka äyräitä pitkin vaahtopääät valkeina käärmäinä yrittivät ylemmäksi, ja hautausmaata, sen valkeita puutauluja ja valkeata, pientä kappelia risteineen. Hautaus-maa oli hiekkakannaksella muutaman kivenheiton päässä; sen takaa alkoi taas meri, sakkana mylleröivä, outo meri,

jonka tuttavaksi ei tullimies ollut milloinkaan päässyt eikä pyrkinytkään. Niinpä niin, lohduptomalta kaikki näytti hänen silmissään; mitenkähän pitkään oli hänen täällä viivytävä, hm, poissa parempien jaloista.

Hyvä toki, että muut jo nukkuivat, Mirjamikin, joka vielä äsken oli tunnut virkeältä. Vaimo taas, hän oli viime aikoina

valvonut tarpeekseen; nyt kun kaikki laukesi ja näytti sellaiselta kuin näytti, tuntui uni ottaneen ylivalan. Hyvä niin; riitti kyllä, kun yksikin siinä valvoi ja yritti niellä huokauksiansa.

Puoliyön maissa taukosi pyry kokonaan, ja loiston keilat ulottuivat nyt jo kauaksi ulapalle. Sekin tyyntyi tyyntymistään; vain harvakeen kiipesi enää vaahtopää kallion rintaa ylöspäin. Eipäs vain tainnutkaan olla kaikki vielä ihan hukassa; mikäpä tiesi, vaikka täällä hyvinkin tultiin aikaan. Kylä oli siistin näköinen, ihan kaunisikin varmaan, kun sen sai nähdä paremmassa valossa, ja jahdit lahdella, ne keinahtelivat hauskasti mainingeissa ja olivat kaikin puolin somat katsella. Ja, hautausmaa sitten, mikäpä siinäkään oli vikana, varmaankin siellä sai rauhan aikoinaan mies kuin mies, tullimies itsekin, ellei häntä enää katsottu soveliaaksi mantereelle.

Sitten hänen silmänsä äkkiä keksi jotakin kannaksen takaa. Suuri laiva siellä oli tulossa käärityin purjein maata kohden; vain keulapurje oli vielä ylhäällä, ja sitäkin jo koottiin kasaan, sen tullimies näki loistokeilan valossa. Laivarikko! välähti äkkiä hänen ajatuksissaan, mutta piankin hän jo käsitti, ettei niin voinut olla. Alus näytti tietävän tiensä, eikä mitään hälinää näkynyt kannella. Ja maissakin, kallion kupeella, välähti pian lyhdyn liekki, toinen, kolmaskin. Jotakin siellä oli tekeillä; oli kai parasta lähteä äänimykään ja varoa herättämästä vaimoa ja lasta. Se vielä puuttui, että he jo ensimmäisenä iltana saivat valvoa ja värjöttää kahdenkesken pimeässä ja puoliautiossa talossa. Ja hän hiipikin ovelle varpaillaan ja avasi sen, mutta kääntyi sitten vielä ja kaivoi käsimoiten pistoolin esiin arkusta. Parasta kai oli ottaa se mukaan; miehet laiturilla eivät näyttäneet niinkään säyseiltä miehiltä. Mutta Mirjami ei nukkunut; hän kuuli kyllä isän huokaukset kaiken iltaa ja näki hänen lähtönsä pimeässä. Askeletkin hän eroitti hietikolla; isä käveli kiireesti pois päin.

Pian oli hän itsekin ulkosalla ja näki, että isä meni liivaa pitkin hautausmaalle päin; tavan takaa vilahti hänen varjonsa suurena ja mustana näkyviin kallion kuvetta vasten. Mirjamia peioitti, sitä ei käynyt kieltäminen, mutta sittenkin hän alkoi seurata isää; mikäpä tiesi, vaikka tämä hyvinkin tarvitsi apua matkallansa, kaikki tuntui niin oudolta sinä yönä.

Sitten alkoi hiekka kahista takanapäin. Joku juoksi sieltä

hyvää vauhtia Mirjamia kohden, ja pian hän keksikin, että se oli poika, joka isän nähtyään muutti suuntaa ja juosta ripsutteli pitkin rantapiitä, niin että vesi räiski jalkojen alla ja maininki löi häntä puolissäareen saakka. Mirjami ei oikein tiennyt mitä teki, mutta pian oli hän saanut juoksijan kiinni ja tarttui häneen kaikin voimin, niin että he kumpainenkin kaatuivat pitkälleen rantaveteen ja kastuivat hyvän joukon ennenkuin ehtivät pois uuden mainingin alta. — Saamari! sähähti poika ja yritti päästä irralleen, hellitä heti, mokoma takiainen; etkö näe, että minun on vietävä tieto pojille, että tullimies on lähtenyt liikkeelle! — Sitten hän tunsu Mirjamin ja Mirjami hänet; siinähän oli juuri sama poika, joka jahdissa oli mahtailut kaiken matkaa ja näyttänyt olevansa miestä. Nyt hän meni noloksi ja säikähtikin selvästi, niin että Mirjami tunsu tällä kertaa olevansa jotakin. — Vai sillä lailla, sanoi hän ja huomasi, ettei aikuinenkaan olisi voinut sanoa sitä juuri sen tärkeämmin.

Hetken he vielä seisovivat vastakkain ja arvioivat toinen toisiaan; sitten pani poika kädet lanteilleen, niinkuin hän oli tehnyt päivälläkin.

— Sinä et taida vielä tietää, kuka minä olen. Minä olen Parkin Aapi, enkä kukaan muu, että sen nyt tiedät, sanoi hän.

Mirjamia nauratti. Toinenhan paukautti nimensä julki, ikäänkuin hän olisi ollut itse tulliviskaali tai muu mahtimies. Ja Mirjami aikoikin vastata hänelle, ettei se nimi vaikuttanut häneen sitä eikä tätä; eihän miespoloinen päässyt siitä edes eteenpäin, vaikka hänen hihassansa roikkui vain, hm, pieni naisihminen.

Mutta hiekkaliivalta, hautausmaan takaa, kuului jo äänestä puhetta ja huutoakin, ja niin alkoivat he yksissä tuumin juosta sinne päin. Loistokeilojen valossa Mirjami näki, että haapioita oli paljon liikkeellä poukamassa; muutamissa oli jo täysi lasti tavaraa, ja miehet soutivat neuvottomina sinne tänne, tietämättä, miten nousta maihin. Isä seisoi liivalla kädet taskuissa; hän näytti heikolta ja heiveröltä mutten rinnalla, mutta sittenkin tuntuivat kaikki kavahtavan häntä, vaikka ei hänellä ollut edes pistoolia esillä.

— Soutakaa heti kaikki takaisin laivaan, sanoi hän ääntään koroittamatta. Kaikesta maksetaan huomenna tulli lain mukaan, tai minä toimitan tavaramat maihin niine hyvineen.

Niin hän sanoi. Miehet huusivat kyllä, huusivat ja uhkasivat, mutta pian he sentään ottivat vaarin niistä sanoista ja tekivät niinkuin isä käski. Sitten isä sinetöi ruumanluukut ja ankkurikelan; ei ollut hyvä murtaa hänen sinettejään, sanoi hän vielä ja lähti.

Mirjami seurasi häntä kauempana, ja niin teki Parkin Aapi-kin. Huomasi selvästi, ettei poika oikein tiennyt, mitä hänen piti ajatella tullimiehestä.

Kum, kum, kum! pani sumukello. Mirjami kuuli sen vielä puoliunissaan. Satoi taas taivaan täydeltä.

He tapasivat vielä monasti sen syksyn aikana, Parkin Aapi ja Mirjami. Ja kun talvi oli mennyt ja kesä teki tuloaan, tapasivat he taas, tapasivat, vaikka vanha Parkki kielsi Aapia juoksemasta Mirjamin kintereillä. Siinä talossa ei aiottu unohtaa, mitä tullimies oli tehnyt Paavalille heti saarelle tultuaan; kuudentuhannen paukaus se oli ollut; sai kauan kyn-tää merta, ennenkuin se summa oli jälleen koossa.

Mutta kallion vinkalossa, satamalahden suulla, oli Mirja-milla ja Aapilla leikkipaikka, hyvä paikka, jota eivät vieraitten silmät niinkään keksineet. Tuuli ei sinne sopinut, ja mustat paadet huokuivat lämpöä vielä myöhään syksyyn; vasta marrasmyrskyn lumet imivät sen viimeiset pisarat niitten uumenista.

Siellä oli tullimiehen Mirjamin ja Parkin Aapin leikkipaikka. Oikea talo se oli, neliseinäinen ja komea: kolmesta seinästä piti kallio itse huolen, neljännen olivat he laatineet meren-ajosta — kirjavista laudankappaleista ja kajuutanovesta, joka kerran oli uinut maihin laivarikon jalkeen. Kattoa ei talossa vielä ollut, mutta varmaan piti meri siitäkin huolen aikanaan. Se kyllä muisti niitä, jotka valvoivat ja vartioivat.

Oli myöhäinen syksy, ja ilta teki tuloaan. Leikki ei enää maistanut; raukaisikin. Merikin oli hiirenhiljaa; vain heikko tuuli kävi lännestä, eikä edes maininki jaksanut kuohahdella.

Aapi oli jälleen alkanut hiljakseen ärsytellä Mirjamia; niin hän teki aina, milloin oli väsynyt. Nytkin häntä huvitti nähdä, mitä Mirjami arveli, kun hän hiukan vertaili tullimiestä ja Paavalia keskenään, vaikka se hänestä itsestään olikin oikeas-taan tarpeetonsa. Ilman muutakin oli toki selvää, kumpi oli mahtavampi mies mieheksien. Paavali tietenkin, Memelin-kulkija; hän ajoi kuumaa tavaraa mielin määrin maihin uudella kuunarillaan, eikä tullimies ollut sen koommin mahtanut hä-nelle mitään, niin kaluunat kuin olivatkin hänen lakissaan. Niin Aapi siinä mahtaili ja tunsii tulevansa hyvilleen, kun Mirjami oli vaiti ja katseli haikeasti merelle, missä tuuli alkoi hiljaa yltyä illan tuloa ennustaen. Niin hän jatkoi, jatkoi sittenkin, vaikka se lopuksi kiusasi häntä itseäänkin; hänen oli ihan pakko tehdä niin, kunnes ensimmäiset kyyneleet alkoi-vat tipahdella toisen poskipäälle.

— Kun minä kasvan suureksi, sanoi Aapi, tulee minusta mies se kuin toisistakin, ja Memeliin minäkin silloin ajan ja tuon kuumaa noin suuren lastin; silkkiä, paloviinaa ja rom-miakkin. Ja sitten minä rakennan talon tälle paikalle, suurem-

man kuin isäsi talo ja suuremman kuin loistontorni. Sinä tulet sitten sinne emännäksi; se on pakko.

Mirjamin posket värähtelivät jo selvästi, mutta vielä jatkoi Aapi, kunnes mitta oli täysi ja toinen itki solkenaan. Ja niinkuin aina ennenkin käänsi Aapi silloin kelkkansa ja alkoi lohdutella, lupasi Mirjamille yhtä ja toista, kunhan Paavali, joka juuri oli matkallansa, taas palasi ja toi sylrikaupalla tava-
raa tullessansa.

Se oli tepsinyt ennen; Aapi oli aina saanut sillä houkutel-luksi naurun Mirjamin suupieliin, ja se oli tuntunut aina yhtä hyvältä hänestä. Mutta nyt ei käynyt niin, tarvittiin enem-män, ei auttanut. Mirjami itkeskeli vain, aivan ajan kanssa, ja Aapi tuli siinä puolisuutuksissaan huomanneeksi, miten erilainen naisenalku Mirjami oli pohjaltansa, ihan toista maata kuin Penskin Hultat, Niileksen Senjat ja sen sellaiset. Ja hän huomasi vielä senkin, että juuri se taisi olla syynä siihen, että hän viihtyi Mirjamin parissa ja leikkiskeli hänen kanssaan, teki sen puoliaksi salaa, etteivät muut pojat päässeet siitä perille.

Itku ei vain tauonnut, ja Aapi suutahti jo tosissaan ja jätti Mirjamin siihen paikkaan. Sai vetistellä tarpeekseen, mokoma tyttö, oli Aapilla siinä muutakin tekemistä. Hänen korvansa olikin jo kesken kaiken erottanut rannasta outoa kolketta; siitä piti ottaa tolkku hotimiten. Ja hän saapastelikin vesi-
rajaan yksikaikkisen näköisenä, kädet huolettomasti housun-
kauluksen alla.

Mainingit löivät jo korkeina; jokunen vaahtopääkin tulla vyöryi maita kohden. Tuuli oli vähin erin kiihtynyt illan pi-metessä, se jo kohisi aika lailla männyntarruissa kallion laella. Ja yhä kuului kolketta vesirajasta, kuului pehmeätä mätket-täkin.

Aapi liikkui hiljaa ääntä kohden; pelkokin hiukan alkoi kouristella. Pian hän oli vesirajassa ja näki koko lahdekkeen, aina perukkaan saakka. Ja hän seisoi kauan paikallansa avosuini; ei nähnyt silmä usein sellaista näkyä.

Koko rantapii oli täynnä tavaraa, merenajoa selvästi ja monenlaista. Laivarikko siis oli käynyt viime yönä, vaikka meri oli ollut melkein hiljaa. Ihme, tosi ihme kerrassaan, etteivät kyläläiset olleet saaneet mitään haistimiinsa. Annapa, että Sipin Antsut ja muut olisivat sen tienneet, olisipa silloin ranta kuhissut väkeä, riidan paljoutta ja koirien tappelua. Ja Aapi huomasi äkkiä olevansa merkittävä mies kerrassaan. Hänpä kun ilmaisi asian kylällä, leveni siinä moni suu, le-
venipä tosiaan! Manteretta myöten siitä asiasta vielä puhut-tiin, ei tarvinnut muuta uskoakaan!

Mutta sitten hän pian muutti mieltään; parasta kai sentään oli vaieta asiasta ja kertoa siitä vain isälle ja Paavalille, jos tämä yötä myöten ehti palata. Siinäpä heille olikin alku suureen rikkauteen, oli! Ranta oli täynnä myttyä ja tynnyriä, ja uutta näkyi ajelehtivan hämärältä ulapalta yllin kyllin. Rahanarvoista tavaraa se oli, kuinkas muuten; varmaankin piili niissä mytyissä Aapinkin varaksi ainakin jahdin hinta, ellei peräti kaljaasin.

Ja Aapi päätti siitä ottaa hiukan selvää, mitä kaikkea tuuli oli tuonut rantaan; ei tarvinnut Mirjamin, mokoman veti-stelijän, tietää siitä vielä vähän vähääkään. Aapi hiipi yksin rantapiitä kohden ja päätti pitää päänsä kylmänä, tuli mitä tuli.

Mutta ei se vain niin käynytäkään; tosi tuli Aapille eteen, ei auttanut. Mytyt olivat mustia ja outoja; joukossa saattoi hyvinkin olla ruumiita; kerranko niitä on ajautunut saaren rantaan. Täytyi kuin täytyinkin vihjaista asiasta Mirjamille, täytyi, muuta ei tullut neuvoksi.

Ja Aapi palasi enempää aprikoimatta Mirjamin luo ja kertoi hänelle kaikesta. Siinä tuokiassa oli Mirjamikin jalkeillaan, oli oikein touhuissaan; kas vain, miten pian oli tyttöstä tullut saarelainen, eipä olisi uskonut!

He penkoivat rannimmaisista myttyjä hetken summamuti-kassa ja huomasiivat, etteivät ne olleet massapaaleja eikä muutakaan kuonaa. Ulapalta ajelehti hiljaa yhä uutta meren-ajoa, ja vielä kerran he ihmettelivät, missä kyläläisten silmät olivat voineet olla. Ja he päättivät nyt yksissätuumin, että kaikki oli jätettävä aloilleen sillä kertaa; saattoivat vielä tulla aikuiset etsiskelemään heitä, koska kerran jo oli niin myöhä-kin. Parasta sittenkin oli, sanoi Mirjamikin, että he pitivät merenajoa itse hyvänä, tulivat yöllä uudeltaan, lyhtyjen kanssa. Mokomat mytyt he saivat maihin omin voiminkin, ei tarvinnut epäillä. Kellotapulinen seinustalla oli parasta tavata; siellä ei kukaan kuljeskellut yön aikaan.

Kymmenen yönä he kumpainenkin olivat tapuihin sei-nustalla. Lyhty oli molemmilla varanaan, mutta vielä he eivät sitä sytyttäneet; oli parasta tehdä se vasta kallion ku-peella. Mirjamia hiukan pelotti, eikä Aapikaan voinut muuta sanoa, mutta eteenpäin oli kai sentään mentävä, mak-soi mitä maksoi.

Mytyt lojuivat lahden pohjukassa hiljaa kuin ammutut hyl-keet, eikä koko homma enää tuntunut heistä niinkään ilkeältä. He saivat pian maihin viisi, kuusi pehmeätä kääröä, jotka eivät paljonkaan painaneet, ja silloin he jo päättivät hiukan tutkia, mitä niissä kaikissa olikaan. Kangasta siellä oli, hie-noa kangasta, kallista selvästi laadultaan, silkkiä kukaties. Ja ellei aivan silkkiäkään, verkkaa ainakin, taikka muuta musliinia.

Toistakymmentä kääröä he vierittivät maihin ja päättivät sitten käydä käsiksi tynnyreihin. Liiän raskaita ne kuitenkin olivat heille, sille ei mitään mahdettu; oli ikävää jättää niitä aikuisten armoille, mutta niin vain kai täytyi tehdä. Vielä yritti Mirjami etsiskellä vedestä jotakin käsiinsä, kun Aapi jo tunsii saaneensa tarpeekseen, ja hetken kuluttua näyttiikin tyttö löytäneen mytyn, jota hän kaikin voimin yritti kiskoa maihin. Se ei käynyt yksin; niin hän huusikin Aapin apuun. — Pian, pian! huusi hän, niin että Aapia taaskin hiukan ihme-tytti ja naurattikin hänen intonsa. — Täällä on vielä mytty, iso, raskas mytty! Ja Mirjamin lyhty kärsi yksinään ranta-kalliolla, ja hänen varjonsa vaappui sinne tänne kivien lo-massa, kun hän yritti kiskoa maihin myttyänsä, josta meri sitkeästi näytti pitävän kiinni.

Kun Aapi ehti lähemmäksi lyhtyineen, huomasi hän heti, että Mirjami kiskoi ruumista, jonka takinlieve oli osunut hänen käteensä. — Päästä irti! huusi Aapi hädissään. — Sehän on kuollut, etkö näe! Ja Mirjami irroittikin äkkiä kätensä ja etsi turvaa Aapista; hän vapisi vapisemistaan ja kylmät vii-lot tuntuivat selkäpiissä. Aapin laita ei ollut juuri paremmin, mutta kun hän oikein yritti olla miestä mielestään, kykeni kuin kykenikin hän sanomaan pari hyvää sanaa Mirjamille. Sitten he aikoivat kääntyä ja mennä kiireesti menojaan, mutta silloin ajautui suuri maininki rantaa kohti ja heitti ruumiin melkein kuiville. Sen kasvot retkahtivat rantapiihin ja kääntyivät valoon, niin että kumpainenkin näki selvästi, kuka siinä makasi. Aapi parahti ääneen ensimmäisenä, ja sitten yhtyi siihen Mirjamikin. Paavali siinä oli, Memelin matkalainen; maininki huljutteli hänen ruumistansa laiskasti sinne tänne.

Tuuli yltyi ja lähetti raa'an merisumun saarta kohden. Heitä paleli, paleli ytimiä ja luita myöten, mutta kumpainen-kaan ei kyennyt ottamaan askeltakaan kylään päin. Paikal-laan seisten ha huusivat yhteen ääneen, taukoamatta, kauhun yhä kasvaessa ja tarttuessa toisesta toiseen. Vasta aamu-puolella, kun luotsivanhin sumun tihenntyytä meni herättä-mään kellonsoittajaa, hän kuuli huudon satamalahden suulta ja alkoi kiiruhtaa sitä kohden. Hän löysi Mirjamin ja Aapin sieltä toisiinsa takertuneina, ja yhä vielä he huusivat kähein ja kylmän sortamin äänin. Vesirajassa heidän jalkojensa juu-

ressa lojui vainaja, ja koko ranta oli täynnä tavaraa. Se oli arvotavaraa, sen näki toki ensi hetkessä, ja kesti kauan, en-nenkuin luotsivanhimmalla oli aikaa kuljettaa lapset kylään. Kun sumukello parahiksi läjähdi soimaan heidän kulkiaasaan siitä sivuitse, ratkesi Mirjami uudelleen itkuun. Se oli miele-töntä itkua, rajua ja loputonta; vasta aamun noustessa ja isän palatessa kotiin mereltä hän sai rauhan, mutta meni vielä pitkä aika, ennenkuin hän näytti tulevan entiselleen.

Mutta Mirjami ei ollut ainoa, joka siitä yöstä sai olemista yllin kyllin; vanha Parkki ei sen mentyä näyttänyt tulevan entiselleen milloinkaan. Meni monta viikkoa, — lumetkin jo tulivat — ja yhä vielä hän istui aamusta iltaan laiturinpor-tailla ja kiikaroi merta hiljaa voivotellen. Ja öisin hän kukki rantasaraimessa, kukki ja sopotteli itsekseen. — Paavali, sopotteli hän, Paavali poikani. Hänen entinen luontonsa näytti launneen perin pohjin; milloinkaan ei hän enää tullut mu-kaan purjetalkoisiin eikä sanonut sanaansa saaren asioissa.

Mutta kun kevät tuli, nähtiin kyllä, ettei hän vielä ollut kokonaan mennyttä miestä. Hän lähti jo mukaan verkoille vanhaan tapaan ja teki siellä työnsä, mutta nauravan hänen ei kuultu, eikä hän enää osannut edes hymyillä.

Hän piti oman uskonsa tullimiehestä ja hänen venekunnas-tansa, piti vielä sittenkin, vaikka hän omin silmin näki, miten Paavalin laita oli ollut hänen viimeisellä Memelin matkallansa. Kuunarin hylkyhän löytyi Isoltakarilta jo marraskuulla; se makasi siinä kahtia katkenneena ja takila pirstana, eikä sen peräsimestä ollut siruakaan jäljellä. Se oli ajelehtinut ilman suuntaa, ties miten kauan lienee ajelehtinutkaan, ja kun tuu-lenpuuska sitten oli noussut, ei Paavali voinut välttää Isoa-karia. Kumma vain, ettei hän ollut jättänyt kuunaria ajoissa, mutta tiesihän senkin toki; ei sellaista lastia niin vain jätetty, ei. Ja niin sitten hän ei käynyt kuin kävi; jollasta ei ollut tur-vaksi pitkällekkään, eikä mies jaksanut kauankaan ponnistella syksyvesissä, olkoon, että hänellä olikin korkkiliivi turvanaan.

Niin sanottiin vanhalle Parkille, monetkin suut sitä sanoi-vat, oli jo saarella paljon niitäkin, jotka eivät katsoneet kar-saasti tullimiestä. Mutta vanha Parkki ei ottanut varteen sellaisia puheita; tullimies oli sinä yönä ollut merellä joukkoi-
neen, sillä hyvä. Hän se oli ahdistanut Paavalin kuunarin pois suunnastaan; näkihän jo sitäpaitsi sen miehen naamasta-kin, ettei hän kavahtanut mitään tämän taivaankannen alla. Mutta kerran se oli tuleva tullimiehenkin vuoro, sai olla hyvä

ja varrota vain! Kerran oli senkin joukon aika kiikaroida merta ja odotella sieltä turhaan jotakuta tulevaksi!

Oli mennyt monta vuotta; Mirjamikin oli jo entisellään. Hänestä oli venynyt suuri tyttö ajan mittaan, ja kauniskin hän oli, ainakin Aapista hän oli kaunis, kun hän keväisin palasi saarelle kaupunkilaistamineissaan. Ja vielä kauniimpi hän oli syksyllä lähtiessään; silloin ei Aapi saanut hänestä irti silmiänsä, ennenkuin jahti oli haipunut etäisyyteen ja muuttanut harmaaksi kasaksi purheita ja kuohua. Sellaisena päivänä oli Aapin vaikeata seistä rantasaraimen takana yksikseen, mutta vielä vaikeampi hänen oli lähteä sieltä ja käydä käsiksi mihinkään.

Mirjami kävi koulua mantereella; pappi oli niin tahtonut; tyttöllä oli lukupäätä, hän oli sanonut.

Niinpä niin, Mirjami kävi koulua kaupungissa, sai kävellä siellä valojen alla ja nauraa tarpeekseen tässä elämässä; ei hänellä ollut hädän päivää. Toista oli Aapin. Syksyt olivat pitkät ja pimeät, mutta vielä pitemmät olivat talvet. Päivät sentään menivät, menivät miten menivät, mutta sitten tulivat illat, pitkät ja alakuloiset puhteet. Mikäpä Aapia esti lähtemästä ukkojen pariin luotsituvalle tai Hanskin Manun tupaan, missä nuoret miehet ja poikaset istuivat ja kertoivat ihmeitä Memelin matkoista. Siellä ei toki ollut apeudesta tietoa, ei edes väkeviä puuttunut; Manu piti niistä kyllä huolen. Mutta Aapista ei näyttänyt tulevan Memelin kävijää eikä paljon muutakaan; jo lapsenkengissä hän tuntui joutuneen eroon Parkin miesten teiltä, eikä sitä toki sopinut ihmetelläkään; pysyttelihän poika silloin päivästä päivään tullimiehen tytön kintereillä, ja muistettiinhan kyllä sekkin, mitä hänelle oli sattunut sinä yönä, jolloin Paavalin ruumis ajalehti rantaan.

Pahinta oli, ettei vanha Parkki itsekään enää viihtynyt luotsituvaan eikä Hanskin Manulla; hän istui illat pitkät omassa tuvassaan, katseli kulmakarvojensa lävitse hiilustaa eikä sanonut sanaakaan. Meni päiviä, viikkojakin, eikä Aapi kuullut isänsä ääntä, milloin ei tämä huokaillut unissaan tai kironnut huomaamattaan. Isä vain tuijotteli, tuijotteli niin, että Aapin oli aika ajoin pakko pelätä häntä; mikäpä tiesi, mitä sen otsan takana liikkui kulloinkin. Toisinaan piti ihan säpsähtää, kun naapurin muija sai askaret toimitetuksi ja painoi oven kiinni jälkeensä. Silloin muistui Aapin mieleen usein se päivä, jolloin hänen oli ensi kerran pitänyt kaibtaa isän muotoa ja kauhistuneena juosta pois hänen paristaan. Silloin oli kevät tulossa, ja he seisoiivat kumpainenkin laiturilla jättäen liikettä tarkastellen. Tullimies sattui kulkemaan siitä sivuitse; hän tervehti säyseästi heitä kumpaistakin ja meni menojojansa, mutta Aapi huomasi silloin äkkiä, että isä katsoi hänen jälkeensä silmät kiiluen ja nauroi itsekensä, niin että koko ruumis hytki. Mutta ääntä ei siinä naurussa ollut, ei pienintäkään ääntä. Hyi! Aapia puistatti aina, kun hän muisti sen päivän.

Kuluivat sentään ajat, kuluivat kuin kuluivatkin. Aapista alkoi tulla mies; hän kykeni jo mukaan hailinpyyntiin ja sai paikan suntion venekunnassa. Neljänä syksynä ja keväänä hän ehti olla mukana merellä, kun verkko aika oli parhaillaan, ja joka kerta hän pääsi mukaan mantereellekin, kun suntion jahti lähti markkinoille. Mutta pian täytyi Aapin jättää ne puuhut ja pyrkiä oppilaaksi luotsituvalle; vanha Parkki tahtoi niin; ellei pojasta kerran tullut Memelin miestä, täytyi hänestä toki edes luotsi tulla. Parkin miehet eivät olleet naarrilleet elatustansa merestä miespolviin, milloin eivät korjanneet talteen laivarikkotavaraa, eikä sellainen saanut tulla tavaksi vieläkään.

Markkinamatkoilla oli Aapi monet kerrat yrittänyt päästä Mirjamin pariin; hän tiesi kyllä, missä tyttö asui ja hiiviskeli iltaisin sielläpäin. Monasti hän näkikin Mirjamin: tyttö liikkui

paljon ulkosalla seuroineen, ja hänen naurunsa helisi yli muitten, niin ettei Aapi tiennyt, mitä hänen oikein piti ajatella Mirjamista. Kaukaa hän katseli sellaista; oli kulunut niin paljon aikaa entisestä, — tuskinpa Mirjami enää edes muisti leikkilupaa satamalahden suulla. Ja kun Mirjami joskus osui tulemaan lähemmäksi Aapia, kääntyi tämä muuanteen ja meni menojojansa; ei ollut hyvä näyttää toiselle, että aikamies kierteli siinä ja kuvitteli kaikenlaista.

Monasti kävi niin, olisi kai käynyt aina, ellei Mirjami itse kerran olisi tehnyt jotakin.

Silloin oli kevät ja sunnuntai. Suntion jahti oli jäänyt kaupunkiin päiväkausiksi; sillä oli runsas lasti kannellansa, siitä ei niin vain päästy eroon. Kaupungin torilla helisi ja soi; sirkus siellä kaiuttelei kellojaan ja kutsui kansaa teltoihinsa. Siellä olivat suntion miehetkin; vain Aapi oli jäänyt pois, ei häntä haluttanut sinne väkijoukon jalkoihin. Hän askaroi jahdissa aikansa, mutta lukitsi sitten kajuutan luukun ja lähti maihin; ehkäpä osui siellä Mirjami tielle ja Aapi sai nähdä hänestä taas pienen vilauksen.

Rantakadulla Mirjami tulikin Aapia vastaan, niin että tämän oli taas pakko kääntyä ja poiketa syrjään. Hän asteli muina miehinä tietään, kiirehtikin askeleitaan kaiken varalta; sai toinen nähdä, että hänellä oli omat menonsa; ei hän kuljessut suinkaan siinä turhan takia, eipä toki kuljeksintakaan.

Mutta sitten hän kuuli nopeita askeleita takaansa; kop! kop! panivat pienet kengänkannat, ja Aapi aavisti kyllä, että jotakin oli tapahtumaisillaan juuri sillä hetkellä. Ja Mirjami se olikin, ei kukaan muu.

— Mitä sinä ajattelet, mies, sanoi hän; mikä pakko sinun oikeastaan on kierrellä minua kuin ventovierasta. — Hän oli punaisissaan niin sanoessansa, ja kädetkin näyttivät hiukan levottomilta. Mutta suoraan silmiin hän katsoi, niin että Aapia ihan huikaisi; herra armahtakoon! — pitkö ihmisellä olla sellaiset silmät!

Aapi ei osannut siinä sanoa juuri sanaakaan; hän vain jatkoi kulkuaan ja kääntyi satamaan päin, mutta yhä vielä seurasi Mirjami häntä eikä jättänyt Aapia vielä silloinkaan, kun tämä jo astui yli jahdin partaan. Yhä puhellen ja hämminkiänsä salaillen hän seurasi Aapia kajuuttaan ja istuutui lavitsalle häntä vastapäätä.

Siellä sai Aapikin jo sanan sanotuksi; kajuutta oli hämärä, eikä hän enää oikein eroittanut Mirjamin silmiä siinä valossa. Vähitellen, itsekään oikein huomaamatta, miten se kävi, hän tuli kertomeksi Mirjamille paljon asioita; isästä hän kertoi ja syksyilloista ja omasta ikävästänsäkin. Oli tukalaa elää sellaista elämää, sanoi hän; ei ollut Aapilla ainoatakaan, jolle olisi voinut sitä edes puhua.

— Poika parka, sanoi Mirjami silloin pehmein äänin ja siirtyi istumaan Aapin rinnalle, eikä hän enää sitten päässytäkään siitä siirtymään, vaikka olisi tahtonutkin. Mutta ei hän toki tahtonutkaan; hän vain silitteli Aapin ahavaista kättä ja kuunteli pojan hiljaista puhetta hämärässä. Muutama vuosi vain, sanoi Aapi, sitten hänestä oli tuleva valmis luotsi; ensi viikolla hän aikoi aloittaa ja panna parastansa, niin ettei Mirjamin tarvinnut surra sitä asiaa.

— Tiedätkös, sanoi Mirjami hetken mentyä äkkivarmuutta, minuun on kai jäänyt ainiaaksi jotakin siitä Paavalinyöstä. Minä pelkään sumukelloa; kun se läjähtää soimaan, minä säpsähdän toden teolla, tuntuu aivan siltä kuin se ääni liikistäisi sydäneläköön. Ja hän nauroi matalasti niin sanoessaan, mutta Aapi huomasi kyllä, ettei se nauru ollut oikeata. Oli kai parempi, sanoi hänkin naurua yritellen, että kello soi ja täytti virkansa; jos se vaikenä, olisi asia paljon pahempi hänen ymmärtääkseen.

Siihen se jäi; he eivät enää puhuneet sumukellosta eivätkä muustakaan. He vain istuivat lähetyksin ja kuuntelivat,

(Jatk. siv. 364)

KIIKARI:

Keittiökulttuuriamme

kohennettava myös miehisiin voimin!

Vanha boheemikeino nälkää vastaan on — lukea ruokareseptejä! Eiväthän hyvien ruokalajien valmistusohjeet tietenkään nälkää tyydytä, päin vastoin ne saavat kaikki makuhermomme liikkeelle, mutta jonkinlainen lohutus on sentään siinä että saa edes *lukea* hyvistä ruoista, vaikkapa ei niistä juuri sillä hetkellä nauttisikaan. Ja tosiasiassa on, että tuollaisen sananmukaisesti hyvän luettavan jälkeen maistuvat suolasilakka, perunat ja leipä monin verroin paremmalta kuin muuten. . . Aihetta ovat monet kirjailijat käyttäneet (Strindberg, Murger, Dickens, Mark Twain näin ulkomuistista esimerkkejä luetellaksemme), mutta merkillepantavaa on, että ainakin useimmat heistä ovat olleet miehiä.

Niin, varmaan on niin, sillä — kaikella kunnioituksella naisentemmen ruoanlaittotaitoa kohtaan, heidän sentään pääasiassa huolehtivat aterioistamme — todellisiin korkeuksiin pääsee mainittu taito vasta miesten käsissä. Tämä johtunee miehen suuremmasta ja laajemmin liitelevästä mielikuvituksesta, mutta myös siitä omutuisuudesta, että muissa asioissa heräti huolimattomaksi ja hutiloivaksi tunnettu huonekunnan serra keittiölieden ääressä osoittautuu hyvin tarkaksi kaikkien sääntöjen noudattajaksi. Naisen mielestä ei ole lainkaan niin tarkkaa, jos sattuu tulemaan vähän enemmän tai vähemmän sitä tai tuota ainetta keittoon tai onko pannu todella aivan tulikuuma hänen ryhtyessään pihviä paistamaan. Mutta mies huomaa heti jos jotain puuttuu tai on liikaa keitoksessa ja hänen mielestään tehdään hyvää pihvilihaa kohtaan todellinen rikos, jos se pannaan pannuun ennen kuin tämä on tullut tulikuumaksi ja siten annetaan hyvän mehun valua pois.

Kuitenkin myös meillä aina on ollut miehiäkin, jotka ovat harrastaneet ei ainoastaan hyvän pöydän antimä vaan myös niitten valmistusta ja valmistuksen toisillekin opettamista. Väitettäänhän, että itsensä Kaisa Wargin kuulu keittokirja, vanhin ruotsinkielellä julkaistu onkin suomalaisen sotakomissaarin kirjoittama ja meidänkin päiviltämme on pari huomattavaa miesten kirjoittamaa keittokirjaa merkittävä. Toisen isänä oli maailmankuulu kuvanveistäjä Ville Wallgren, tunnettu herkkusuu ja viinien tuntija, ja toisen, nimeltään »Sedän keittokirja», tekijä oli vanha aktivisti Konni Zilliacus, joka viimeisinä elinvuosinaan, puutteellisissa oloissa ja unohdettuna eläessään kirjoitti tämän yhtä hauskan kuin opastavan kirjusen. Yhdessä rouvansa kanssa matkatoimistonjohtaja ja teatteriarvostelija Luchou myös on julkaissut oman, erittäin ansiokkaan keittokirjan. Mutta näiden lisäksi on kymmenittäin suppeammissa piireissä tunnettuja miehiä

ruoanlaittaja-herkuttelijoita ulkopuolella varsinaisten kokkien piirin. Miltei kaikki tunnetut ravintoloitsijamme kuuluvat heihin mikä ehkä onkin luonnollista, sillä monet heistä ovat kehitysvaiheissaan työskennelleet myös keittiössä. Amatöörikokkien luku ei kuitenkaan rajoitu heidän piiriinsä. Joukossa on pankinjohtajia, sanomalehtimiehiä — eräs helsinkiläistoimittaja, vanhapoika, oli normaaliaikoina tunnettu mainioista pikku illallisistaan — taiteilijoita, myyntipääliköitä, ainakin yksi kauppaneuvos — niin, kaikilta aloilta taapaamme heitä. Useat, mutta eivät suinkaan sentään kaikki ovat vanhojapoikia, ja senhän ymmärtääkin että naimattoman miehen aina on helpompaa tunkea keittiön pyhitetylle alueelle kuin naimisissa olevan ellei nyt vastuksena satu olemaan niin sanottua huoshollerskaa. Olemme kuitenkin olleet kerran erällä juhlapäivällisillä, joilla isäntä — huomattavan liikkeen myyntipäälikkö — riisui frakkinsa, veti esiliinan housujensa suojaksi ja lähti keittiöön valmistamaan munakkaan oman ja tarkasti salassa pidetyn reseptinsä mukaan. Eikä rouva yhtä vähän kuin keittiökarhukaan sanaakaan sanonut, mutta niinpä munakas olikin sellainen, josta vielä kymmenen vuoden päästäkin sopii uneksia.

Tämän pikku pakinamme tarkoituksena ei missään nimessä ole loukata arv. naisia ja heidän kulinaarisia kykyjään. Kaukana siitä. Mutta mielestämme sopisi aivan hyvin, että me miehetkin omistaisimme enemmän huomiota ruoan valmistukselle ja itsekin osallistuisimme siihen. Nykyisin kun sekä mies että vaimo usein ovat työssä olisi tällaisella järjestelmällä käytännöllinen merkityksensä. Niinpä tunnemmekin erään perheen, jossa työnjako on suoritettu siten, että mies valmistaa keitot ja rouva huolehtii kaikesta paistamisesta.

Ehkäpä mekin sitten joskus, mikäli miehet saadaan innostumaan ruokakulttuuriin, päästään tässä suhteessa edes jonkinmoiselle tasolle, vaikka emme arvattavasti koskaan tulekaan tavoittamaan Ranskaa kaikkine kuuluisuuksineen. Tuskinpa kukaan suomalainen kokki sentään tekisi itsemurhaa kuten kuuluisa ranskalainen Vatel vain siitä syystä, että tuoreen kalan lähetys sattui myöhästymään. Ja tuskinpa keitään meikäläisestä kokista myöskään lausuttaisiin kuten Carême, että hän oli keittiön Napoleon ja että hän, tämän jouduttua vangiksi ja liittolaisten marsittua Pariisiin keittotaidollaan hallitsi Eurooppaa. Samainen Carême oli muuten lainassa Aleksanteri I:llä, mikä antoi tälle aiheen lausua: »Ranskalaiset ovat meille venäläisille opettaneet sellaista, mitä emme ennen osanneet: syömisen taidon.» Tuskinpa meille

(Jatkuu sivulla 359)